EKUAD JETPR
Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi

ISSN 2149-7702
e-ISSN 2587-0718
DOI: 10.38089/ekuad.2021.54
Vol 7 (2021) Issue 1, 147-157

Minimizing Harm in the Context of Educational Research: An Ethical Issue

Vahide YİĞİT GENÇTEN[1]

Abstract

Ethics is considered as one of the critical skills in social sciences, especially in disciplines such as education involving children and adult participants. The longstanding concerns and debates on ethics in educational research demonstrate that harms and risks for both researchers and participants, which may occur any time during the research process, have not been adequately researched. Ethical concerns often remain at the level of physical and psychological harm that can occur in the classroom setting and focus on plagiarism issues. However, the financial support needed by the researcher in order to carry out the research creates ethical obligations towards the institutions that provide this resource and may lead to some dilemmas. In this study, the harms that the research may cause are considered in the context of ethics, and the possible harms/risks that the researchers and participants may face are re-evaluated as an ethical dilemma. Physical harm/risk, psychological or emotional harm/risk, financial or economic harm/risk, reputational harm/risk, legal harm/risk, and not to benefit-risk are discussed within the scope of research in educational sciences and the suggestions to avoid the risk of harm were made. As a result, possible ethical dilemmas that may arise during the research process are examined, and the situations where the concept of harm cannot be addressed in a single context are indicated by taking informed consent as a reference. In order to meet ethical requirements, it was emphasized that at the beginning of the research, the researcher should rigorously evaluate the risk/harm scenarios, and the precautions that could be taken against possible harms should be determined. These measures will minimize the exposure of both the researcher and the participants to any risk or harm in the later stages of the research.

Keywords

Educational Sciences
Ethics
Harm
Research
Risk

Makale Hakkında

Received: 29.07.2020
Accepted: 16.01.2021
Online Published: 29.04.2021

[1] Lecturer Dr., Adiyaman University, Faculty of Education, Department of Primary Education, Turkey, vgencten@adiyaman.edu.tr, 0000-0003-0372-2298

Introduction

In recent years, there has been an increasing concern about how to manage research and balance of power between researchers and participants, especially ethical issues have been given great importance in human-based research. A considerable amount of literature has been published on these ethical issues, proving for the development in this field (Cronin-Furman & Lake, 2018; Lindorff, 2010; Dixon & Quirke, 2018) and studies on research ethics in journals such as the Journal of Academic Ethics occupy a large place. Understanding ethical principles and thinking about the ethics of research is necessary not only for participants but also for researchers and for meeting the requirements of institutions. In the past, this field did not get the attention it deserves. However, nowadays, an obvious difference can be observed in research practices. In many countries, research principles have been internalized and institutionalized through ethical reviews and disciplinary laws such as the British Sociological Society and Institutional Review Board. Today, students are expected to undergo ethics training in schools, to work on ethics, and to complete their research in accordance with ethical principles in line with the demand of funding organizations (Farrimond, 2013). According to Hammersley and Traianou (2011), the reason for the more attention to ethical issues might be the recent use of online resources and visual data, the increase in ethical regulations, and the fragmentation of qualitative research into a diverse array.

Ethics, in this sense, becomes one of the key skills in social sciences and disciplines like education where researchers work with human participants. According to O'Reilly, Ponzoni, and Dogra (2013), ethical considerations should be carried out more carefully, especially in research with children, since there are two issues that children are more sensitive and vulnerable to. The first is that they have not yet developed thorough cognitive and physical skills, and the second is that their power and authority in the world are limited compared to other adults. However, the lack of sensitive ethical regulations in the studies conducted with the human participants may leave children in undesirable situations. The demand for higher ethical standards leads to the emergence of ethical regulations. Through these regulations, researchers should meet the demands of certain institutional committees – such as in the UK, ESCR (Economic and Social Research Council) and in Turkey, the scope of Law No. 2547 (the Turkish Higher Education discipline law established under the law (Eren, 2018) – and research proposals should be subject to vetting procedures to get funded (St John FAV, et al., 2016; Hammersley & Traianou, 2011). In cases where the guidance or ethical regulations for these principles are insufficient, inappropriate, or non-existent, especially in human-centered research and studies, ethical principles run the risk of falling through institutional and scientific cracks (Brittain et al., 2020).

The aim of research in social sciences and education is rarely "to generate knowledge for its own sake" (Sim, 2010, p. 80). Rather, research is conducted to generate knowledge that can have a direct bearing on other professional areas such as educational management. Thus, such research has a clear moral obligation, directly or indirectly, to increase the effectiveness of professional practice, thereby improving the well-being of participants (Brooks, te Riele, & Maguire, 2014).

The code of guidelines of ethics is designed to support researchers in conducting their research with the highest ethical standards. It can be argued that these ethical principles consist of commonly accepted values, traditionally based on the Declaration of Helsinki: Respect for autonomy or decision-making capacity by enabling participants to make justified and informed choices, consideration of the balance of benefits against injury or participation in research, minimising harm to ensure that the benefits of not being or harming, offering reciprocity, justice and ensuring benefits are equally distributed among all groups in the community (Bussu, Lalani, Pattison, & Marshall, 2020). In this study, it was emphasized that ethical issues should be dealt with deeply and carefully and the effects that may be caused by the research should be kept at the lowest level. In this respect, it is compatible with the principle of impossibility of continuing the research without any effect, which is called the Hawthorne effect (Sedgwick & Greenwood, 2015; Dickson & Roethlisberger, 2003). Nutbrown (2010) suggests that simply trying to protect the participants is an inadequate argument in itself, and a culture of "caring, alertness, sensitivity, and loyalty" should be applied during a research project.

The importance of ethical principles, particularly considering the protection of human subjects cannot be overlooked. However, these principles can lead to 'extreme moralism' and lead to ethical dilemmas that the researcher cannot cope with (Stokhof, 2018). In this study, potential harms and risks that researchers and participants may suffer from, and possible problems that may arise in research in the field of education related to ethical issues will be discussed. These ethical responsibilities may conflict with the researcher's moral obligations to the participants (Richardson, 2019). Researchers may experience conflict between the responsibilities and their own values of collaborators, funders, and institutions involved in research, as well as their contractual agreements with participants, and even risk making unethical decisions that could harm the participants or the research if they were not prepared for these conflicts (Brittain, et al., 2020). For instance, is it possible to share the personal information of a participant who trusts the researcher and shares his/her secret with third parties, ignoring the privacy policy in situations that pose a risk? Taking a moral stance, this paradox of adherence to ethical principles must be carefully evaluated by the researcher, and this dilemma must be carefully addressed before the research process begins (Richardson, 2019). It will be much easier to cope with these risks and harms if there are any situations of concern at the beginning of the study and can be identified early. In this article, which was written based on the research in the literature, the harms and risks that can be defined in the context of ethics in education are discussed.

Ethical principles and assessment of possible harms and/or risks

In the evaluation of educational research, ethical principles come from the practical and detailed samples of researchers' ethical decisions and the consequences of the implementation of these decisions with the theory (Banegas, 2015). Ethics is seen as an established and situated practice today, and it is not possible to explain these ethical principles without concrete examples due to various factors that may create divergences in different contexts (Makocho, 2019). These many factors lead to ethical dilemmas and, consequently, the need for an ethical action to reach a subtle and detailed judgment (Ogundele, Gyot, & Bwoi, 2016). However, considering the principles and methods adopted for ethical evaluation and providing guidelines for action, these principles need to be interpreted in the socio-political context with the interaction of specific relationships and certain people (Locatelli, 2018). Yet, this does not mean that we can conduct ethical research without the broad ethical principles or codes we need as a pathway in the decision-making process. These principles provide researchers with an essential common framework and facilitate the trust-building process, guiding them to a point where they can check the integrity and consistency of the actions taken (Lopez-Alvarado, 2016).

Burgess (1989) considered ethical problems as an issue that should be discussed among different disciplines. Ethical issues and problems have long been argued by philosophers in abstract terminology. In the context of sociology and psychology, the focus is on extreme samples and research scandals to highlight ethical issues in the research context. Today, ethics is accepted as a subject that all researchers need to develop a critical awareness of and are obliged to apply in all their studies. According to Shawa (2017), ethics should be evaluated from three different perspectives. The first one stems from the virtues of a person such as ethics as a tendency, justice, generosity, and honesty that Aristotle advocated. The second one, ethics as a duty is derived from Kant's philosophy and focuses on duties that people should behave in a way that respects other people as rational beings. The last one, functional ethics, places principles of ethical behavior that should benefit the majority of people. All these perspectives should not be seen as completely independent from each other, but rather should be considered as a whole that all researchers working in the field of education should be aware of.

In moral terms, research in the field of education is based on the principle of "beneficence", which is one of the basic moral principles that impose a requirement on researchers to carry out actions that will be beneficial for others (Sim, 2010). While the principle of "beneficence" requires doing what is good and beneficial for others, the principle of "non-maleficence" requires refraining from behaviors, attitudes, and discourses that may be harmful to others. Therefore, it is the basic condition of this principle not to allow the people participating in the research to be harmed and to prevent these participants from being harmed. However, another principle called "respect for autonomy" states that the self-determination of the participants should be protected and even encouraged by the researcher (Vanclay, Baines, & Taylor, 2013). In the context of the research, this

principle means that the participants must agree to participate in the study, together with their information process and within their knowledge.

Other moral principles, such as justice and respect for others, are also relevant to research, but their functions can be characterized as a constraint on the possible circumstances that may arise in research (Makocho, 2019). We can point out that the importance of these principles derives from their relationship with the principles of deliberate non-harm and respect for autonomy (Sim, 2010). For example, a lack of confidentiality, especially concerning certain sensitive issues and information, can harm those concerned.

The requirements imposed by moral principles can be thought of as "prima facie" rather than being accepted as absolute. This definition means that under certain conditions they are subject to the obligation to be more important compared to other ethical/moral requirements (Rachels, 1993). Therefore, there may be situations in which moral conflict conditions arise where the principle of respect for autonomy must coincide with the principle of "utilization" or where non-maleficence may take precedence over beneficence or vice versa (Sim, 2010). In any case, however, the predominance of a prima facie moral principle requires an acceptable justification and an intense consideration of conflicting moral considerations (Standish, 2006).

Burgess (1989) mentioned four different ethical dilemmas in research in the field of education: research sponsorship, research relations, informed consent, and dissemination of data. Although these dilemmas and concerns remain at the center of the research today, different ethical risks and harms will also be mentioned in this study. With regard to avoiding potential harms as an ethical principle and action, it often needs to be evaluated before starting research or project in order to ensure that participants are fully informed about these harms and to shift them if there are any adverse effects (Head, 2018). However, it is not always possible to evaluate all possible harms and risks, as researchers cannot always predict the level of harm and/or risk prior to research (Bloor, Fincham, & Sampson, 2010). In addition, there is no single way to understand the concept of 'harm', as the definition of harm has various types for researchers such as physical harm, emotional harm, psychological and economic damage, reputational risk, and legal damage (Farrimond, 2013). Apart from these, there are some risks/harms for the research, such as the low validity and reliability of the research. Parallel to this, it is necessary to explain each type of harm and risk in its own context.

Physical harm or risk

Physical risk is not encountered in educational sciences, social sciences, and student projects in high-risk categories; on the other hand, it cannot be argued that physical risk is a problem in this area, as studies can sometimes cause physical discomfort or cause potential safety issues (Farrimond, 2017). Although the researcher treats the participants carefully and conducts the study with a sense of ethical responsibility, there may be other situations that might arise during the research process. For example, we can consider a hypothetical doctoral student who examines the characteristics of the relationship between spouses exposed to domestic violence through interviews. This study includes participants who have been abused by their spouses or partners, and these participants are asked to be fully open to the researcher throughout the study. If the one prone to abuse has information about their spouse's participation in the study, this can be very risky for the interviewer and the participant and may be at physical risk. However, the highly sensitive subject of abuse already includes physical harm. The participant taking part in the project of the doctoral student has already suffered physical damage in his relationship. Taking a step to prevent this situation is not considered a solution as informed consent is obtained from the participant and he is promised that he will not be involved in any case. Doing nothing can mean not keeping the 'do not harm' promise in this case (Bussu, Lalani, Pattison, & Marshall, 2020).

As stated earlier, responsibilities to funding agencies and informed consent can create some such ethical dilemmas, especially for researchers working on sensitive issues. Many situations involving physical harms in itself, such as bullying in schools, where the researcher promises to keep the privacy of the participants with an informed consent form, are encountered during the research process. If the focus is on protecting the participants from potential harm (BERA, 2018), is it possible to talk to the authorities and try to solve the problem? Or, can we consider the research ethical if the

focus is on not harming the participants and taking no action on the situations observed in the fieldwork because it protects the confidentiality of the participants?

Psychological or emotional harm/risk

Psychological or emotional harm and risk are seen as one of the most common risks in social sciences and education-like disciplines (Penn & Soothill, 2007). This risk group includes distress, discomfort, misunderstanding the nature of the relationship, sadness, negative emotions, and other negative aspects of psychological interaction (Farrimond, 2017). Some topics that examine vulnerable populations such as people with sensitive problems and health problems or vulnerable adults and children are likely to pose a psychological risk to researchers and participants (Bourke, Loveridge, O'Neill, Erueti & Jamieson, 2017; Kling, 2018; Simons & Usher, 2000). In addition, there may be social damages that can cause serious distress due to breach of privacy or violation of private life (Bourke & Loveridge, 2014). When research is known to the public and certain information is obtained in the research, it can cause some social groups to be stigmatized and labeled (Sim, 2010). Moreover, research interactions such as surveys or interviews can cause emotional harm by creating feelings such as sadness or embarrassment and by creating experiences such as crying or anxiety that are not limited to sensitive issues. Talking about sensitive topics can cause people to cry. To explain, even decisions to buy a home, along with issues such as relationships, health, children, and lifestyles, can be sensitive to the participants - good or bad - as these issues are intertwined with their own experiences.

A less obvious source of this damage can be revealed in a seemingly innocent situation. The approach of encouraging open discussion in interviews may result in excessive disclosure of subjects that the participants may feel uncomfortable sharing their private lives with the researcher (Biber & Luker, 2016; Linkogle & Lee-Treweek, 2000). Such problems arise from the friendly relationship that develops between the participants and the researcher in qualitative research (Farrimond, 2017). If data collection exceeds a certain period, a close relationship can be developed between the researcher and the participants, and the sudden departure of the researcher after completing all interviews may leave the participants with a sense of abandonment, especially when the researcher is considered as a friend (Guillemin & Heggen, 2008; de Laine, 2000).

As Tulyakul and Meepring (2020) suggest, giving consent - whether and how much information will be shared - is not only about cognitive decisions but also emotional decisions. Some researchers share their experiences to make their participants feel comfortable and exchange information and thus aim to create a balance of power (Banegas & Castro, 2015). However, in some cases, it is not possible for researchers to share their own lives with the participants because it can create an orientation for the participants and affect the reliability and validity of the research (Coady, 2005; Fendler, 2016). Therefore, how can emotional harm be minimized and how can a researcher take these risks?

In such cases, researchers must balance their contractual/consent responsibilities with their participants and their obligations to protect the participants. With such contracts, the researcher assures the participants that they will not cause any harm to them. If the information disclosed by the researcher has the potential to cause emotional or psychological harm to participants, it will violate professional ethical obligations. According to Von Essen et al. (2014), one of the ways to deal with such dilemmas is to separate content (details such as place or people) from structure (sociopolitical factors that determine how things happen and their causes). Besides, equipping researchers with negotiation skills, which they can use in situations where ethical dilemmas arise, reduces the risk of emotional, psychological, and physical stress and can prevent researchers from experiencing a sense of burnout (Perry, 2011).

Commercial or economic harm/risk

Ignoring commercial and economic risks as a risk for researchers and students can turn into an important problem if they are not taken into account (Welland & Pugsley, 2002). Commercial risk includes problems that may arise for organizations or companies, especially when privacy is violated (Farrimond, 2013). Most companies are concerned about passing on internal information of products

or processes to the public or other companies through research (Hammersley & Traianou, 2012). There is also the risk of companies being harmed by negative publicity.

On the other hand, avoiding the risk of commercial harm may raise some ethical questions for the researcher. For clarity, we may assume that there is a study of the effectiveness of a product or service and the result indicates that the product or service is harmful or ineffective for the public. Although it is the responsibility of the researcher to take a step in publishing the report that the use of the product is dangerous for the public, it will have negative consequences for the company as it may harm the profit from the product/service (Beals, 2005). In the BERA Code of Ethics, it is emphasized that "researchers should take steps to minimize the negative effects of research designs", thus minimizing the damages caused by the study (2018, p. 7). As seen in the example, in the case of commercial damages to a company, it may not be easy to find solutions for both the company and the research.

Reputational harm/risk

They may have concerns about the dignity and reputation of people and organizations and challenge the findings of the research or request changes to some of the points outlined in the study (Mella & Gazzola, 2015). There might also be several scenarios where reputational risk may arise, such as working with public or recognizable individuals and organizations. These risks may create reputational risk or political damage to individuals, institutions, organizations, or communities resulting from misrepresentation, with unacknowledged descriptions, due to verbal citations (Head, 2018).

While trying to minimize reputational risk by giving participants the right to waive or veto any findings and outputs, it may cause conflicts with other ethical principles of research, such as academic freedom (Bussu, Lalani, Pattison, & Marshall, 2020). Due to the nature of the research, most researchers collaborate with partners that provide logistical, financial, and moral support. Research findings may not be compatible with the partners' objectives, assumptions, interests, or policies to provide financial support (Brittain, et al., 2020). Such findings can be vital and concealing the findings is considered unethical, but if shared unconsciously can have embarrassing consequences, compromise reputations, and undermine working relationships. In addition, publishing the results preferred by the participants or institutions and avoiding publishing unwanted results can harm the reliability and validity of the research. According to Farrimond (2013, p. 146), one of the best ways to minimize these risks is to "having a robust consent procedure" before starting research involving anonymity, confidentiality, and the publication of outputs. It is also worth noting that negotiating consent transparently is important to avoid reputational and other types of risks that occur during the work.

However, the values of the researcher may conflict with the prescriptions of ethics committees and the implicit or explicit commitments included in the consent statement. As an example, participants in a study can describe details of illegal activities they have undertaken when they feel safe, based on the principle of confidentiality and anonymity. However, this information may raise ethical questions if it conflicts with the values of the researcher. According to Brittain et al. (2020), the ethical dilemma that arises in such situations becomes more contradictory because the issue is limited in time, as failure to act quickly could wipe out dire consequences such as the destruction of irreversible species or habitat loss.

Legal harm/risk

The research can have serious consequences for the participants, such as being investigated, arrested, and even prosecuted for illegal situations that arise during the investigation of criminal acts or terrorism (St John FAV, et al., 2016). These risks can be disclosed during interviews or a video recording, and therefore sometimes sue respondents for those published in the research (Peters et al., 2020). These results are quite possible in some projects with legal dimensions and are often directly related to how privacy and confidentiality issues are addressed. There are several ways to protect participants from legal risks by managing the risk of mandatory disclosure and paying attention to maintaining anonymity (Farrimond, 2017).

A failure to benefit

Looking at the issue of the risk of harm, it is possible to ignore the extent of the damage that "research is not beneficial" (Maglio & Pherali, 2020). When the criticisms of qualitative researches are taken into consideration, it is observed that researchers cannot properly conceptualize project risks and benefits, given the historical contexts, risk management, and contemporary perspectives in educational sciences. It is seen that institutional ethics and review boards do not take into account that the complex nature of qualitative research may pose new risks and threats (Patterson, 2008; Ryen, 2012). One of the issues discussed in the international literature is that these ethics committees have different views about the benefits to be gained from the research and the risks that the research may bring from the participants they want to protect (Ibbett & Brittain, 2019; Bradley, 2007). Described benefits can be viewed by boards as gains such as monetary returns, class credit, or services received, while qualitative researchers consider situations such as improving social inequalities as benefits (Bradley, 2007).

In order to eliminate the risk of the researcher and the participants not benefiting from the research results, it is necessary to determine the points where the research results will be beneficial before the research starts. In their study, Opsal et al. (2015, p. 5) determined the benefits that the participants will gain from their participation in the research. These benefits were expressed as self-reflection, improvement in self-understanding, reconstitution of one's identity/self-acceptance, knowledge/skill acquisition, self-expression, decreased sense of isolation, and a sense of helping others. At this point, while evaluating the risk of "not being able to benefit", it should be taken into consideration that there are many benefits that the participants can obtain.

Evaluating the risk of harm

According to Sim (2010), there should be three issues to consider when assessing the risk of harm. First, the magnitude and probability of any harm should be evaluated. For example; during interviews, initial responses to research can be looked at to predict possible distress or perhaps negative psychological and emotional reactions (Favaretto, De Clercq, Gaab, & Elger, 2020). It is also possible for some participants to benefit from sharing their feelings and experiences in a positive way (Marks & Abdelhalim, 2018). The topics that the participants shared in the research may be their first chance to express their unresolved feelings and difficult memories by speaking (Head, 2018). In this case, undifferentiated risk or harm assessment may be useless (Sim, 2010). A better approach might be to identify different participant characters - some participants may be expected to react poorly to the interview and others may benefit most from the study (Maglio & Pherali, 2020).

The second requirement in assessing the risk of harm is about minimizing potential harms or risks (Alderson & Morrow, 2014). This requirement can be fulfilled through some easy and straightforward procedures, such as choosing a place where participants feel comfortable or talking to participants about their views on potential harm risk (Duggan & Bush, 2014).

As the last and third requirement, other harms and risks should be justified (Sim, 2010). One justification can be seen as a form of appeal to the potential benefits of a study (Bussu, Lalani, Pattison, & Marshall, 2020). It can be argued whether the value of the information expected from the research outweighs the risk of harm or harm that the research may cause (Maglio & Pherali, 2020). In some cases, even if the participants have experienced or may experience some difficulty during the interview process if the research produces data that can provide information about the management of such psychological conditions. It can be accepted that studies on health issues such as subjective amputation experience are morally permissible (Sim, 2010). In particular, it is argued that studies that will be useful in research outweigh the principle of "deliberately not harm" and therefore it is vital to allow these studies (Velardo & Elliot, 2018). Such an argument must be based on a number of attributes.

First of all, it can be argued that the potential benefits of research should not only be to overcome potential harms but should support this principle of "utilization" by a large margin (Favaretto, De Clercq, Gaab, & Elger, 2020). Given that the principle of "deliberately no harm" often imposes a strong constraint on what researchers do, the contribution of the research cannot be disputed with a benefit/harm ratio that only slightly supports the benefit of the participants (Sim, 2010).

Additionally, the distribution of benefits and harms may be important in this regard. It could be argued that exposing one group of people to certain risks to provide information and benefits to another group may be exclusive to the assessment of justice. Third, it may be a condition that affects the utility-based rationale only to be able to operate at a certain level of harm (Marks & Abdelhalim, 2018). In other words, there may be a minor or moderate risk or harm, and this can be justified by some of the benefits it provides; however, it should not exceed a certain threshold. It is not possible to confirm that the study has any potential value if the risk of harm is too large or large enough, or represents irreversible damage (Welland and Pugsley, 2002).

The consent of the participants can be offered as another justification for the risk of harm. If a risk of harm is understood by the participants in terms of the nature, probability, and consequences of that harm - if accepted - then it is seen as the autonomy of those who approve of that risk (Bussu, Lalani, Pattison, & Marshall, 2020). Respecting autonomy means not only allowing wise choices but also allowing unwise choices, therefore, it is legal to intervene in one's choice and the right to knowingly expose oneself to that risk cannot be interfered with (Brooks, te Riele, & Maguire, 2014). However, there are some caveats in this argument. In principle, the researcher should ensure that participants gain a solid understanding of the right to participate and that their participation is included in the research (Head, 2018). If the comprehension criterion is not met sufficiently, informed consent means nothing and loses its power (Coady 2005; Smith, 2016). Informed consent may also constitute a situation necessary for the damage to be justified, but this justification may not be sufficient. After meeting the consent requirements, other reasons may arise that are necessary to ethically justify the risk.

The risk of loss can also be justified based on a reasonable demand for research participants (Brittain et al., 2020). Since the research is based on previous knowledge and researchers are trying to generate knowledge to fill the gap in the literature, participants may be advised to take advantage of previous research (Linkogle & Lee-Treweek, 2000). Therefore, there is an obligation for research participants to repay the benefit by contributing with the risk of mandatory contribution to future information (Simons & Usher, 2000). Again, this argument can justify the risk/damage to some extent.

Conclusion

This study sought to examine and illustrate some of the tensions about ethical principles that may arise in educational research, in particular reference to the principle of harm avoidance and informed consent. It has been tried to explain that there is no single way to deal with the concept of “harm” and different damages that may occur during the research process in sub-groups. Ethical requirements may conflict with each other and other ethical requirements to maintain the highest ethical standards. There may also be situations where the researcher may encounter ethical dilemmas and questions. By providing informed consent, the risk of harm can be reduced, prevented, or even eliminated, or the opposite may arise in the face of other severe and conflicting ethical requirements. For this reason, it is argued that the moral principles that support ethical requirements are prima facie, not absolute. In addition, some recommendations have been made to minimize these damages and to provide informed consent, and predict the risk of harm such as assessing the magnitude and likelihood of any harm that the research may cause. However, when ethical duties conflict, not every recommendation can be fully implemented, so decisions that are made lead one to the other matter.

References

Alderson, P., & Morrow, V. (2014). *The Ethics of Research with Children and Young People: A Practical Handbook.* London: SAGE.

Banegas, D. L. (2015). A look at ethical issues in action research in Education. *Agentinian journal of applied linguistics, 3*(1), 58-67.

Banegas, D. L., & Castro, L. S. (2015). A look at ethical issues in action research in education. *Argentinian Journal of Applied Linguistics, 3*(1), 58-67.

Beals, R. L. (2005). *Politics of Social Research* (2nd b.). Baltimore: Transaction Books/Aldine.

BERA. (2018). *Ethical Guidelines for Educational Research* . Brisitish Educational Research Association.

Biber, K., & Luker, T. (2016). *Evidence and the archive: Ethics, aesthetics and emotion.* Philadelphia: Routledge.

Bloor, M., Fincham, B., & Sampson, H. (2010). Unprepared for the Worst: Risks of Harm for Qualitative Researchers. *Methodological Innovations Online, 5*(1), 45-55.

Bourke, R., & Loveridge, H. (2014). Exploring informed consent and dissent through children's participation in educational research. *International Journal of Research & Method in Education, 37*(2), 151-165.

Bourke, R., Loveridge, H., O'Neill, J., Erueti, B., & Jamieson, A. (2017). A sociocultural analysis of the ethics of involving children in educational research. *International Journal of Inclusive Education, 21*(3), 259-271.

Bradley, M. (2007). Silenced for their own protection: How the IRB marginalizes those it feigns to protect. *ACME International Journal for Critical Geographies, 6*, 339-349.

Brittain, S., Ibbett, H., Lange, E., Dorward, L., Hoyte, S., Marino, A., . . . Lewis, J. (2020). Ethical considerations when conservation research involves people. *Conservation Biology, 34*(4), 925-933.

Brooks, R., te Riele, K., & Maguire, M. (2014). *Ethics and Educational Research.* London: SAGE.

Burgess, R. G. (1989). Grey areas: Ethical dilemmas in educational ethnography. R. G. Burgess içinde, *The Ethics of Educational Research* (s. 60-76). Falmer Press.

Bussu, S., Lalani, M., Pattison, S., & Marshall, M. (2020). Engaging with care: ethical issues in Participatory Research. *Qualitative Research, 00*(0), 1-19.

Coady, C. (2005). Preface. *Journal of Applied Philosophy, 22*(2), 101-104.

Cronin-Furman, K., & Lake, M. (2018). Ethics abroad: fieldwork in fragile and violent contexts. *PS - Political Science and Politics, 51*, 607-614.

de Laine, M. (2000). *Fieldwork, Participation and Practice: Ethics and Dilemmas in Qualitative Research.* London: Sage.

Dickson, W., & Roethlisberger, F. (2003). *Management and the Worker.* London: Routledge.

Dixon, S., & Quirke, L. (2018). What's the Harm? The Coverage of Ethics and Harm Avoidance in Research Methods Textbooks. *Teaching Sociology, 46*(1), 12-24.

Duggan, C., & Bush, K. (2014). The ethical tipping points of evaluators in conflict zones. *American Journal of Evaluation, 35*(4), 485-506.

Eren, A. (2018). Türk Yükseköğretim Etik Mevzuatının Hukuki Değerlendirmesi. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1*, 1-46.

Farrimond, H. (2013). *Doing Ethical Research.* Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Farrimond, H. R. (2017). Ethics of research. D. Wyse, E. Smith, L. E. Suter, & N. Selwyn içinde, *The BERA/SAGE Handbook of Educational Research.* London, New York: SAGE.

Favaretto, M., De Clercq, E., Gaab, J., & Elger, B. S. (2020). First do no harm: An exploration of researchers' ethics of conduct in Big Data behavioral studies. *PLOS ONE*, 1-23.

Fendler, L. (2016). Ethical implications of validity-vs.-reliability trade-offs in educational research. *Ethics and Education, 11*(2), 214-229.

Guillemin, M., & Heggen, K. (2008). Rapport and respect: Negotiating ethical relations between researcher and participant. *Medicine Health Care and Philosophy, 12*(3), 291-299.

Hammersley, M., & Traianou, A. (2011). Moralism and research ethics: a Machiavellian perspective. *International Journal of Social Research Methodology, 14*(5), 379-390.

Hammersley, M., & Traianou, A. (2012). *British Educational Research Association*. 03 22, 2014 tarihinde http://www.bera.ac.uk/resources/ethics-and-educational-research adresinden alındı

Head, G. (2018). Ethics in educational research: Review boards, ethical issues and researcher development. *European Educational Research Journal*, 1-12.

Ibbett, H., & Brittain, S. (2019). Conservation publications and their provisions to protect research participants. *Conservation Biology, 34*, 80-92.

Kling, S. (2018). Is publishing children's medical information and photographs ethical? *Current Allergy & Clinical Immunology, 31*(1), 41-44.

Lindorff, M. (2010). Ethics, Ethical Human Research and Human Research Ethics Committees. *Australian Universities' Review, 52*(1), 51-59.

Linkogle, S., & Lee-Treweek, H. (2000). *Danger in the field: ethics and risk in social research.* London: Routledge.

Locatelli, R. (2018). Education as a public and common good: reframing the governance of education in a changing context. *Education, research and foresight: working papers*, 1-17.

Lopez-Alvarado, J. (2016). Educational Research: Educational purposes, the nature of knowledge and ethical issues. *International Journal of research and education, 2*(1), 1-5.

Maglio, F., & Pherali, T. (2020). Ethical reflections on children's participation in educational research during humanitarian crises. *Research Ethics, 16*(1-2), 1-19.

Makocho, P. (2019). The Ethical Dimension in Educational Research: A Dilemma? *International Journal of Research and Innovation in Social Science (IJRISS), 3*(8), 183-190.

Marks, M., & Abdelhalim, J. (2018). Introduction: identity, jeopardy and moral dilemmas in conducting research in 'risky' environments. *Contemporary Social Science, 13*(3-4), 305-322.

Mella, P., & Gazzola, P. (2015). Ethics builds reputation. *International Journal of Markets and Business Systems, 1*(1), 38-52.

Nutbrown, C. (2010). Naked by the Pool? Blurring the Image? Ethical Issues in the Portrayal of Young Children in Arts-Based Educational Research. *Qualitative Inquiry, 17*(1), 3-14.

Ogundele, M. O., Gyot, B. D., & Bwoi, G. M. (2016). Towards Resolving Ethical Issues for Enhancing Research Integrity in Nigerian Education. *Journal of multidisciplinary research, 3*(15), 167-171.

Opsal, T., Wolgemuth, J., Cross, J., Kaanta, T., Dickmann, E., Colomer, S., & Erdil-Moody, Z. (2015). "There Are No Known Benefits . . .": Considering the Risk/Benefit Ratio of Qualitative Research. *Qualitative Health Research*, 1-14.

O'Reilly, M., Ponzoni, P., & Dogra, N. (2013). *Research with Children: Theory and Practice.* London: Sage Publications.

Patterson, D. (2008). Research ethics boards as spaces of marginalization: A Canadian story. *Qualitative Inquirt, 14*, 18-27.

Penn, R., & Soothill, K. (2007). Ethical issues in social inquiry: the enemy within? *Qualitative Researcher, 6*.

Perry, J. E. (2011). Managing moral distress: a strategy for resolving ethical dilemmas. *Business Horizons, 54*, 393-397.

Peters, M. A., White, E. J., Besley, T., Locke, K., Redder, B., Novak, R., . . . Sturm, S. (2020). Video ethics in educational research involving children: Literature review and critical discussion. *Educational Philosophy and Theory*, 1-18.

Rachels, J. (1993). *The Elements of Moral Philosophy* (2nd b.). New York: McGraw-Hill.

Richardson, T. (2019). 'Why haven't I got one of those?' A consideration regarding the need to protect non-participant children in early years research. *European Early Childhood Education Research Journal, 27*(1), 5-14.

Ryen, A. (2012). Assessing the risk of being interviewed. J. F. Gubrium, A. B. Marvasti, & K. D. McKinney içinde, *The SAGE handbook of interview research: The complexity of the craft* (s. 477-493). Los Angeles: SAGE.

Sedgwick, P., & Greenwood, N. (2015). Understanding the Hawthorne effect. *BMJ (Online)*, 1-2.

Shawa, L. B. (2017). Ethics in educational research. L. Ramrathan, L. le Grange, & P. Higgs içinde, *Education Studies for Initial Teacher Education* (s. 432-443). Cape Town: Juta.

Sim, J. (2010). Addressing Conflicts in Research Ethics: Consent and Risk of Harm. *Physiotherapy Research International, 15*(2), 80-87.

Simons, H., & Usher, R. (2000). *Situated Ethics in Educational Research.* London: RoutledgeFalmer.

Smith, J. (2016). Reflections on teaching research ethics in education for international postgraduate students in the UK. *Teaching in Higher Education, 21*(1), 94-105.

Standish, P. (2006). Data return: the place of given in educational research. M. McNamee, & D. Bridges (Dü) içinde, *The Ethics of Educational Research*. Oxford: Blackwell.

Stokhof, M. J. (2018). Ethics and morality, principles and practice. *Zeitschrift für Ethik und Moralphilosophie, 1*(2), 1-14.

Tulyakul, P., & Meepring, S. (2020). Ethical Issues of Informed Consent: Students as Participants in Faculty Research. *Global Journal of Health Science, 12*(3), 86-90.

Vanclay, F., Baines, J. T., & Taylor, C. N. (2013). Principles for ethical research involving humans: ethical professional practice in impact assessment Part I. *Impact Assessment and Project Appraisal, 31*(4), 243-253.

Velardo, S., & Elliot, S. (2018). Prioritising doctoral students' wellbeing in qualitative research. *The Qualitative Report, 23*(2), 311-318.

Von Essen, E., Hansen, H. P., Nordström Kallström, H., Peterson, M. N., & Peterson, T. R. (2014). Deconstructing the poaching phenomenon. *British Journal of Criminology, 54*, 632-651.

Welland, T., & Pugsley, L. (2002). *Ethical Dilemmas in Qualitative Research.* Aldershot: Ashgate.

EKUAD JETPR
Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi

ISSN 2149-7702
e-ISSN 2587-0718
DOI: 10.38089/ekuad.2021.54
Cilt 7 (2021) Sayı 1, 147-157

Eğitim Araştırması Bağlamında Zararı En Aza İndirgemek: Bir Etik Meselesi

Vahide YİĞİT GENÇTEN[1]

Öz

Etik, sosyal bilimlerde özellikle çocuk ve yetişkin katılımcıların yer aldığı eğitim benzeri disiplinlerde anahtar becerilerden biri olarak kabul edilmektedir. Eğitim araştırmalarında etik konusunda uzun zamandır devam eden endişeler ve tartışmalar, katılımcıların ve araştırmacıların araştırma sürecinde uğrayabilecekleri zararın yeterince araştırılmadığını göstermektedir. Etik endişeler, genellikle sınıf ortamında oluşabilecek fiziksel ve psikolojik hasar seviyesinde kalmakta ve/veya araştırmacıların intihal yapıp yapmadığı noktasında yoğunlaşmaktadır. Bununla birlikte, araştırmanın yürütülebilmesi için araştırmacının ihtiyaç duyduğu finansman desteği, bu kaynağı sağlayan kuruluşlara karşı etik yükümlülükler doğurmakta ve bazı ikilemlere yol açabilmektedir. Bu çalışmada, araştırmanın yaratabileceği zararlar etik bağlamında ele alınarak araştırmacıların ve katılımcıların uğrayabileceği olası zararlar/riskler etik bir ikilem olarak yeniden değerlendirilmiştir. Fiziksel zarar/risk, psikolojik veya duygusal zarar/risk, ticari veya ekonomik zarar/risk, itibar zarar/riski, yasal zarar/risk ve faydalanamama, eğitim bilimlerinde yapılan araştırmalar kapsamında tartışılmış ve zarar riskinin nasıl değerlendirilmesi gerektiğine dair öneriler sunulmuştur. Sonuç olarak, ortaya çıkabilecek muhtemel ikilemler incelenmiş ve zarardan kaçınma ile bilgilendirilmiş onam referans alınarak zarar kavramının tek bir bağlamda ele alınamayacağı durumlar belirtilmiştir. Etik gereksinimleri karşılamak için, araştırmanın başlangıcında araştırmacının titizlikle risk/zarar durumlarını değerlendirmesi gerektiği ve olası zararlara karşı alınabilecek önlemlerin belirlenmesi gerektiğinin üzerinde durulmuştur. Bu önlemler gerek araştırmacının gerekse katılımcıların araştırmanın ilerleyen noktalarında herhangi bir risk veya zarara uğrama durumuyla karşılaşmasını en aza indirgeyecektir.

Anahtar Kelimeler

Araştırma
Eğitim Bilimleri
Etik
Risk
Zarar

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 29.07.2020
Kabul Tarihi: 16.01.2021
E-Yayın Tarihi: 29.04.2021

CC BY NC SA

[1] Öğr. Gör. Dr., Adiyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Türkiye, vgencten@adiyaman.edu.tr, 0000-0003-0372-2298

Giriş

Son yıllarda, araştırmacı ve katılımcılar arasında, araştırma yönetimi ve güç dengesi konusunda endişeler artmış ve bununla beraber insanı temel alarak yapılan araştırmalarda etik meselelere büyük önem verilmiştir. Etik literatürü bu gelişim için bir ayna olarak görülebilir (Cronin-Furman ve Lake, 2018; Lindorff, 2010; Dixon ve Quirke, 2018) ve Akademik Etik Dergisi gibi dergilerde araştırma etiği ile ilgili makaleler büyük bir yer tutar. Etik ilkeleri anlamak ve araştırmanın etiği hakkında düşünmek sadece katılımcılar için değil, araştırmacıların ve kurumların gereksinimlerini karşılamak için de gereklidir. Araştırma uygulamalarının gelişimi göz önüne alındığında, geçmiş ile günümüz arasında açık bir şekilde farklılık olduğu görülmektedir. Birçok ülkede araştırma ilkeleri, disiplin yasaları ve Üniversitelerarası Kurul Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi gibi etik incelemelerle özümsenmiş ve kurumsallaştırılmıştır. Günümüzde, öğrencilerden okullarda etik eğitimi almaları, etik üzerinde çalışmalar yapmaları ve ödenek veren kuruluşların talebi doğrultusunda araştırmalarını etik ilkelerine uygun bir şekilde tamamlamaları beklenmektedir (Farrimond, 2013). Hammersley ve Traianou'ya (2011) göre, etik konulara daha fazla dikkat edilmesinin son zamanlarda çevrimiçi kaynakların ve görsel verilerin kullanımı, etik düzenlemelerin artması ve nitel araştırmaların farklı bir noktaya gelmesi gibi çeşitli sebepleri olabilir.

Bunlar göz önüne alındığında, etik, sosyal bilimlerde ve araştırmacıların insan katılımcılarla birlikte çalıştığı eğitim gibi disiplinlerde anahtar becerilerden biri haline gelmektedir. O'Reilly, Ponzoni ve Dogra'ya (2013) göre, özellikle çocuklarla yapılan araştırmalarda, etik mülahazaların daha dikkatli ele alınması gerekmektedir çünkü çocukların daha hassas ve kırılgan oldukları iki konu bulunmaktadır. Bunlardan ilki, bilişsel ve fiziksel gelişimlerini henüz tamamlamamış olmaları ve ikincisi ise dünya üzerindeki güç ve yetkilerinin diğer yetişkinlere kıyasla sınırlı olmasıdır. Bununla birlikte, katılımcılarla birlikte yürütülen çalışmalarda etik düzenlemelerin hassasiyetle yapılmamış olması bu kişileri istenmeyen durumlarda bırakabilir. Açıkça daha yüksek etik standartlara olan talep, etik düzenlemelerin ortaya çıkmasına neden olur. Bu düzenlemelerle birlikte araştırmacılar bazı kurumsal komitelerin gereksinimlerini karşılamalı- örneğin İngiltere'de, ESCR (Ekonomik ve Sosyal Araştırma Konseyi) ve Türkiye'de 2547 sayılı kanun kapsamında Türk Yükseköğretim mevzuatında düzenlenen disiplin hukuku (Eren, 2018) - ve araştırma tekliflerinin finanse edilebilmesi için etik ilkelere uygun planlanmış olması gerekir (St John FAV, ve diğerleri, 2016; Hammersley ve Traianou, 2011). Bu ilkeleri gerçekleştirebilmek için verilen rehberliğin ya da etik düzenlemelerin yetersiz, uygunsuz ya da var olmadığı durumlarda, özellikle insanın merkezde olduğu araştırma ve çalışmalarda, etik ilkeler kurumsal ve bilimsel çatlaklardan düşme riski taşır (Brittain, ve diğerleri, 2020).

Sosyal bilimler ve eğitim gibi disiplin alanlarında araştırmanın amacı nadiren "kendi iyiliği için bilgi üretmektir" (Sim, 2010, s. 80). Aksine, araştırmalar, eğitim yönetimi gibi diğer meslek alanlarına doğrudan etki edebilecek bilgiyi üretmek için yapılır. Bu nedenle, bu tür bir araştırmanın, doğrudan veya dolaylı olarak, mesleki uygulamaların etkinliğini artırma, dolayısıyla da katılımcıların refahını iyileştirmek açısından açık bir ahlaki yükümlülüğü vardır (Brooks, te Riele, & Maguire, 2014).

Etik ilkeleri içeren kurallar, araştırmacıların araştırmalarını en yüksek etik standartlarda yürütmelerine destek olmak için tasarlanmıştır. Bu etik ilkelerin yaygın olarak kabul edilen, geleneksel olarak Helsinki bildirgesine dayanan şu değerlerden oluştuğu ileri sürülebilir: Katılımcıların gerekçeli ve bilgili seçimler yapmalarını sağlayarak özerkliğe ya da karar verme kapasitelerine saygı, yaralanma ya da araştırmaya katılmanın risklere ve maliyetlere karşı yarar dengesini göz önünde bulundurma, zararlı olmama veya zarar vermekten kaçınma, adalet ya da araştırmanın faydalarının toplumdaki tüm gruplara eşit olarak dağılmasını sağlamak (Bussu, Lalani, Pattison, & Marshall, 2020). Bu çalışmada etik hususların detaylı ve dikkatli bir şekilde ele alınması gerekliliği ve araştırmanın sebep olabileceği etkilerin en düşük seviyede tutulması gerekliliği vurgulanmıştır. Bu hususta, Hawthorne etkisi (Sedgwick & Greenwood, 2015; Dickson & Roethlisberger, 2003) olarak adlandırılan, araştırmanın hiçbir etki yapmadan sürdürülmesinin imkansızlığı ilkesi ile bağdaşmaktadır. Nutbrown (2010), katılımcıları sadece korumaya çalışmanın kendi içerisinde yetersiz bir argüman olduğunu ve ele alınan bir araştırma projesi sırasında "önemseme, uyanıklık, duyarlılık ve sadakat" kültürünün mutlaka uygulanması gerektiğini öne sürmektedir.

Etik ilkelerin, özellikle insan deneklerin/katılımcıların korunmasını göz önüne almanın önemi göz ardı edilemez; ancak, bu ilkeler 'aşırı ahlakçılığa' neden olabilirler ve araştırmacının başa çıkamayacağı etik ikilemlere yol açabilirler (Stokhof, 2018). Bu çalışmada, araştırmacı ve katılımcıların uğrayabileceği olası zararlar/riskler ve eğitim alanındaki araştırmalarda ortaya çıkabilecek muhtemel sorunlar ile birlikte etik konular ele alınacaktır. Bu etik sorumluluklar, araştırmacının katılımcılara karşı olan ahlaki yükümlülükleri ile çatışabilmektedir (Richardson, 2019). Araştırmacılar, araştırmaya dahil olan işbirlikçilerin, fon sağlayıcıların ve kurumların yanı sıra katılımcılarla yaptıkları sözleşmeler kapsamında taşıdıkları sorumluluklar ve kendi değerleri arasında çatışma yaşayabilmektedir ve hatta bu çatışmalara hazırlıklı olmama durumlarında, katılımcılara veya araştırmaya zarar verebilecek etik olmayan kararlar alma riski taşırlar (Brittain, ve diğerleri, 2020). Örneğin, araştırmacıya güvenip sırrını paylaşan bir katılımcının kişisel bilgilerinin, risk arz eden durumlarda gizlilik ilkesi yok sayılarak üçüncü şahıslarla paylaşılması mümkün müdür? Ahlaki bir duruşla karşılaştırıldığında etik ilkelere bağlı kalmanın oluşturduğu bu paradoks, araştırmacı tarafından dikkatli bir şekilde değerlendirilmelidir ve bu ikilem araştırma süreci başlamadan önce dikkatli bir şekilde ele alınmalıdır (Richardson, 2019). Araştırmanın başlangıcında endişe yaratan durumlar bulunuyorsa ve erkenden belirlenebiliyorsa bu risklerle/zararla başa çıkmak çok daha kolay olacaktır. Alan yazındaki araştırmalara ve görüşlere dayanarak oluşturulan bu makalede, etik bağlamında tanımlanabilecek zarar ve riskler tartışılmıştır.

Etik İlkeler ve Olası Zararların ve/veya Risklerin Değerlendirilmesi

Eğitim ve araştırmaların değerlendirmesinde, araştırmacıların ve değerlendiricilerin etik kararlarının ve bu kararların teori ile birlikte uygulanması esnasında beraberinde getirdiği sonuçların oluşturduğu etik prensipler kullanılmaktadır (Banegas, 2015). Etik, günümüzde yerleşik bir uygulama olarak görülmektedir ve farklı bağlamlarda fikir ayrılığı yaratabilecek çeşitli faktörlerden dolayı bu etik ilkeleri somut örnekler olmadan açıklamak mümkün değildir (Makocho, 2019). Bu çok sayıda faktör etik ikilemlere yol açmakta ve sonuç itibarıyla, keskin ve teferruatlı bir yargıya varmak için etik bir eylem ihtiyacını doğurmaktadır (Ogundele, Gyot, & Bwoi, 2016). Bununla birlikte, etik değerlendirme için kabul edilen ve eylem için kılavuz sağlayan ilke ve yöntemler göz önüne alındığında, bu ilkelerin sosyo-politik bağlamda belirli ilişkilerin ve belirli kişilerin etkileşimi ile yorumlanması gerekmektedir (Locatelli, 2018). Ancak bu, karar alma sürecinde bir yol olarak ihtiyaç duyduğumuz geniş etik ilkeler veya kodlar olmadan etik bir araştırma yapabileceğimiz anlamına gelmez. Bu ilkeler araştırmacılara temel bir ortak çerçeve sunar ve güven oluşturma sürecini kolaylaştırarak gerçekleştirilen eylemlerin bütünlüğünü ve tutarlılığını kontrol edebilecek bir noktaya yönlendirir (Lopez-Alvarado, 2016).

Burgess (1989) etik sorunları, disiplinler arası tartışılması gereken bir konu olarak ele almıştır. Etik konular ve sorunlar, uzun süreler boyunca filozoflar tarafından soyut bir terminolojiyle tartışılmış; sosyoloji ve psikoloji bağlamında ise araştırma bağlamındaki etik sorunları vurgulamak için uç örneklere ve araştırma skandallarına odaklanılmıştır. Günümüzde ise etik, bütün araştırmacıların eleştirel bir farkındalık geliştirmesi gereken ve yaptıkları bütün çalışmalarda uygulamak yükümlülüğünde oldukları bir konu olarak kabul edilmektedir. Shawa'ya (2017) göre, etik üç farklı açıdan değerlendirilmelidir. İlki, bir eğilim olarak etik, Aristoteles'in savunduğu adalet, cömertlik ve dürüstlük gibi bir insanın sahip olduğu erdemlerden kaynaklanmaktadır. İkincisi, bir görev olarak etik, Kant'ın felsefesinden türetilmiştir ve insanların rasyonel varlıklar olarak diğer insanlara saygı gösterecek şekilde davranması gereken görevlere ve ödevlere odaklanmaktadır. Sonuncusu ise, işlevsel olarak etik, insanların çoğunluğuna faydalı olması gereken etik davranış ilkelerine yer verir. Bütün bu bakış açıları birbirinden tamamen bağımsız olarak görülmemeli, aksine, eğitim alanında çalışan araştırmacıların tamamının farkında olması gereken bir bütün olarak ele alınmalıdır.

Ahlaki açıdan, eğitim alanında yapılan araştırmalar, araştırmacıları başkaları için yararlı olacak eylemler gerçekleştirme yükümlülüğü getiren ve temel bir ahlaki ilkelerden biri olan "fayda" ilkesine dayanır (Sim, 2010). "Yararlılık" ilkesi, diğerleri için iyi ve faydalı olanı yapmayı gerektirirken, "bilerek zarar vermeme" ilkesi ise diğerlerine zararlı olabilecek davranış, tutum ve söylemlerden uzak durmayı zorunlu kılar. Bu nedenle, araştırmaya katılan kişilerin zarara uğramasına izin vermemek ve bu katılımcıların zarar görmelerini engellemek, bu ilkenin temel şartıdır. Bununla

birlikte, "özerkliğe saygı" olarak adlandırılan bir başka ilke, katılımcıların kendi kaderini tayin etmelerinin araştırmacı tarafından korunması ve hatta teşvik edilmesi gerektiğini belirtir (Vanclay, Baines, & Taylor, 2013). Araştırma bağlamında bu ilke, katılımcıların bilgilendirme süreçleriyle birlikte ve bilgileri dahilinde çalışmaya katılmayı kabul etmeleri gerektiği anlamına gelmektedir.

Adalet ve başkalarına saygı gibi diğer ahlaki ilkeler de araştırma ile ilgilidir, ancak işlevleri araştırmada ortaya çıkabilecek olası koşullar üzerinde bir kısıtlama olarak nitelendirilebilir (Makocho, 2019). Bu ilkelerin önemini, bilerek zarar vermeme ve özerkliğe saygı ilkeleriyle olan ilişkilerinden aldığını söyleyebiliriz (Sim, 2010). Örneğin; özellikle belirli hassas konular ve bilgiler noktasında gizlilik eksikliği, ilgililere zarar verebilmektedir.

Ahlaki ilkeler tarafından dayatılan zorunluluklar, mutlak olarak kabul edilmekten ziyade "prima facie" olarak düşünebilir. Bu tanımlama, belirli koşullar altında diğer etik/ahlaki gereklilikler ile karşılaştırıldığında daha önemli olmak zorunluluğuna maruz kaldıkları anlamına gelir (Rachels, 1993). Bu nedenle, özerkliğe saygı ilkesinin "yararlanma" ilkesi ile örtüşmesi gerektiği veya ahlaki olmayanlığın yararlılığa göre öncelikli olabileceği ya da tam tersi olduğu ahlaki çatışma koşullarının ortaya çıktığı durumlar olabilir (Sim, 2010). Bununla birlikte, her durumda, bir prima facie ahlaki ilkesinin ağır basması, kabul edilebilir bir gerekçelendirme ve çelişkili ahlaki düşüncelerin yoğun bir şekilde değerlendirilmesini gerektirir (Standish, 2006).

Burgess (1989) eğitim alanında yapılan araştırmalarda araştırma sponsorluğu, araştırma ilişkileri, bilgilendirilmiş onam ve verilerin yayılması olmak üzere dört farklı etik ikilemden bahsetmiştir. Bu ikilemler ve endişeler günümüzde de araştırmanın merkezinde kalmakla birlikte, bu çalışmada farklı etik riskler ve zararlardan da bahsedilecektir. Muhtemel zararlardan etik bir ilke ve eylem olarak kaçınılmasıyla ilgili olarak, genellikle katılımcıların bu zararlar hakkında tam olarak bilgilendirilmelerini sağlamak ve herhangi bir olumsuz etki varsa bunları değiştirmek için bir araştırma veya projeye başlamadan önce değerlendirilmesi gerekmektedir (Head, 2018). Bununla birlikte, araştırmacılar araştırma öncesinde zarar ve/veya risk seviyesini her zaman ön göremeyeceklerinden, olası tüm zarar ve riskleri değerlendirebilmek her zaman mümkün değildir (Bloor, Fincham, & Sampson, 2010). Ayrıca zarar tanımının fiziksel zarar, duygusal zarar, psikolojik ve ekonomik zarar, itibar riski ve yasal zarar gibi araştırmacılar için çeşitli türleri olduğundan dolayı 'zarar' kavramını anlamanın tek bir yolu yoktur (Farrimond, 2013). Bunların dışında, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliğinin düşük olması gibi araştırma için de bazı riskler/zararlar vardır. Buna paralel olarak, her bir zarar ve risk türünü kendi bağlamında açıklamak gerekir.

Fiziksel Zarar veya Risk

Eğitim bilimlerinde, sosyal bilimlerde ve öğrenci projelerinde, yüksek risk kategorilerinde fiziksel riske rastlanmaz; öte yandan, çalışmalar bazen fiziksel rahatsızlık yaratabileceğinden veya potansiyel güvenlik sorunlarına neden olabileceğinden, fiziksel riskin bu alanda asla bir problem olmadığı iddia edilemez (Farrimond, 2017). Araştırmacının katılımcıları dikkatli bir şekilde ele almasına ve çalışmayı etik sorumluluk bilinciyle yürütmesine rağmen, araştırma sürecinde ortaya çıkan başka durumlar olabilir. Örneğin, aile içi şiddete maruz kalan eşler arasındaki ilişkinin özelliklerini görüşme yoluyla inceleyen varsayımsal bir doktora öğrencisi düşünelim. Bu çalışma, eşleri veya partnerleri tarafından istismara uğrayan katılımcıları içerir ve bu katılımcıların, araştırmacıya çalışma boyunca tamamen açık olmaları istenir. İstismara eğilimli olan tarafın, eşinin çalışmaya katılımı hakkında bilgi sahibi olması halinde görüşmeci ve katılımcı için bu durum oldukça riskli olabilir ve fiziksel risk altında kalabilirler. Bununla birlikte, oldukça hassas olan istismar konusu, içerisinde hali hazırda fiziksel zarar içermektedir. Doktora öğrencisinin projesine katılan katılımcı zaten ilişkisinde fiziksel zarar görmüştür. Bu durumu engellemek için bir adım atılması, katılımcıdan bilgilendirilmiş onam alındığı ve ona herhangi bir durumda müdahil olunmayacağına dair söz verildiği için bir çözüm olarak kabul edilmez. Hiçbir şey yapmamak, bu durumda da 'zarar vermeme' sözünü tutmamak anlamına gelebilir (Bussu, Lalani, Pattison, & Marshall, 2020).

Daha önce de belirtildiği gibi, finansman kuruluşlarına ve bilgilendirilmiş onamlara karşı sorumluluklar, özellikle hassas konularda çalışan araştırmacı için bu gibi bazı etik ikilemlere neden olabilmektedir. Araştırmacının katılımcıların gizliliğini bilgilendirilmiş bir onay formu ile saklamayı vaat ettiği okullardaki zorbalık gibi hali hazırda kendi içinde fiziksel zararları içeren birçok durumla

araştırma sürecinde karşılaşılmaktadır. Eğer ki odak noktası katılımcıları olası zararlardan korumaksa (BERA, 2018), bu durumda yetkililerle konuşmak ve sorunu çözmeye çalışmak mümkün müdür? Ya da odak noktası katılımcılara zarar vermemek olan ve katılımcıların gizliliğini koruduğu için saha çalışmasında gözlemlediği durumlar konusunda herhangi bir eylemde bulunmamaksa, araştırmayı etik olarak düşünebilir miyiz?

Psikolojik veya Duygusal Zarar/Risk

Psikolojik veya duygusal zarar ve risk durumu sosyal bilimlerde ve eğitim benzeri disiplinlerde en yaygın risklerden biri olarak görülmektedir (Penn & Soothill, 2007). Bu risk grubu, sıkıntı, rahatsızlık, ilişkinin doğasını yanlış anlama, üzülme, ortaya çıkan olumsuz duygular ve psikolojik etkileşimin diğer olumsuz yönlerini içermektedir (Farrimond, 2017). Hassas problemleri ve sağlık sorunları olan insanlar veya savunmasız yetişkinler ve çocuklar gibi hassas popülasyonları inceleyen bazı konuların araştırmacı ve katılımcılara psikolojik risk getirme olasılığı yüksektir (Bourke, Loveridge, O'Neill, Erueti & Jamieson, 2017; Kling, 2018; Simons ve Usher, 2000). Ayrıca, gizliliğin ihlali veya özel hayatın ihlalinden kaynaklanan ciddi sıkıntılara yol açabilecek sosyal zararlar da olabilir (Bourke & Loveridge, 2014). Bir araştırma, kamuoyu tarafından bilindiğinde ve araştırmada belirli bilgiler elde edildiğinde, bazı sosyal grupların damgalanmasına ve etiketlenmesine neden olabilmektedir (Sim, 2010). Dahası, anketler veya görüşmeler gibi araştırma etkileşimleri, üzülme veya utanma gibi hisler yaratarak ve yalnızca hassas konularla sınırlı olmayan ağlama veya endişe gibi deneyimler oluşturarak duygusal zarara neden olabilmektedir. Hassas görünen konularda konuşmak insanların ağlamasına sebep olabilir. Açıklamak gerekirse; ilişkiler, sağlık, çocuklar ve yaşam tarzları gibi konular ile birlikte bir ev satın almak için verilen kararlar bile bu konular kendi deneyimleriyle iç içe geçtiği için - iyi ya da kötü - katılımcılar için hassas olabilir.

Bu zararın daha az belirgin bir kaynağı görünüşte tehlikesiz ve masum bir durumda açığa çıkabilmektedir. Görüşmelerde açık tartışmayı teşvik etme yaklaşımı, katılımcıların özel hayatlarını araştırmacı ile paylaşmaktan rahatsızlık duyabilecekleri konularda aşırı açıklama yapılmasıyla sonuçlanabilmektedir (Biber ve Luker, 2016; Linkogle ve Lee-Treweek, 2000). Bu tür problemler, nitel araştırmalarda katılımcılar ve araştırmacı arasında gelişen dostça ilişkiden kaynaklanmaktadır (Farrimond, 2017). Veri toplama belirli bir süreyi aşarsa, araştırmacı ve katılımcılar arasında yakın bir ilişki geliştirilebilmekte ve tüm görüşmeleri tamamladıktan sonra araştırmacının aniden ayrılması, katılımcıları özellikle araştırmacının arkadaş olarak kabul edildiği durumlarda, terk etme duygusuyla bırakabilmektedir (Guillemin ve Heggen, 2008; de Laine, 2000).

Tulyakul ve Meepring'in (2020) önerdiği gibi, rıza göstermek, -bilginin paylaşılıp paylaşılmayacağı ve ne kadarının paylaşılacağı- sadece bilişsel kararlarla değil aynı zamanda duygusal kararlarla da ilgilidir. Bazı araştırmacılar, katılımcılarına kendilerini rahat hissettirmek ve bilgi alışverişinde bulunmak için deneyimlerini paylaşır ve böylece güç dengesi yaratmayı amaçlar (Banegas & Castro, 2015). Bununla birlikte, bazı durumlarda, araştırmacıların kendi yaşamlarını katılımcılarla paylaşmaları mümkün değildir, çünkü katılımcılar için yönlendirme oluşturabilir ve araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini etkileyebilir (Coady, 2005; Fendler, 2016). Bu durumda duygusal zarar nasıl en aza indirilebilir ve bir araştırmacı bu riskleri nasıl üstlenebilir?

Bu gibi durumlarda, araştırmacılar katılımcılarıyla yaptıkları sözleşmeden/rıza beyanından doğan sorumlulukları ve katılımcıları koruma yükümlülükleri arasında denge sağlamalıdır. Bu tür sözleşmeler ile araştırmacı katılımcılara kendilerine herhangi bir zarar vermeyeceklerine dair güvence vermiş olurlar. Araştırmacının ifşa edeceği bilgiler katılımcılara duygusal veya psikolojik anlamda zarar verme potansiyeline sahipse, mesleki etik yükümlülüklerini ihlal etmesine yol açacaktır. Von Essen ve arkadaşlarına (2014) göre, bu tür dilemmalarla başa çıkmanın yollarından bir tanesi içeriği (yer veya kişiler gibi ayrıntılar) yapıdan (olayların nasıl gerçekleştiğini ve sebeplerini belirleyen sosyopolitik faktörler) ayırmaktır. Ayrıca, araştırmacıların etik ikilemlerin ortaya çıktığı durumlarda kullanabilecekleri müzakere etme becerileriyle donatılmaları duygusal, psikolojik ve fiziksel stres riskini azaltmakta ve araştırmacıların tükenmişlik hissi yaşamasını da önleyebilmektedir (Perry, 2011).

Ticari veya Ekonomik Zarar/Risk

Araştırmacılar ve öğrenciler için ticari ve ekonomik riskleri bir risk olarak göz ardı etme durumu, dikkate alınmazsa önemli bir soruna dönüşebilmektedir (Welland & Pugsley, 2002). Ticari

risk, özellikle gizlilik ihlal edildiğinde kuruluşlar veya şirketler için ortaya çıkabilecek sorunları içermektedir (Farrimond, 2013). Şirketlerin çoğu, araştırma yoluyla ürün veya süreçlerin dahili bilgisini kamuya veya diğer şirketlere aktarmaktan endişe duymaktadır (Hammersley & Traianou, 2012). Şirketlerin olumsuz tanıtım nedeniyle zarar görme riski de vardır.

Öte yandan, ticari zarar riskinden kaçınmak araştırmacı için bazı etik sorular doğurabilmektedir. Açıklığa kavuşturmak için, bir ürün veya hizmetin etkinliği konusunda yapılan bir çalışma olduğunu ve sonucun bu ürün veya hizmetin kamu için zararlı veya etkisiz olduğunu gösterdiğini varsayabiliriz. Ürün kullanımının kamu için tehlikeli olduğuna dair raporun yayınlanması konusunda bir adım atmak araştırmacının sorumluluğunda olmasına rağmen, bu ürün/hizmetten elde edilen kara zarar verebileceği için şirket için olumsuz sonuçları olacaktır (Beals, 2005). BERA Etik Kuralları'nda, "araştırmacıların, araştırma tasarımlarının olumsuz etkilerini en aza indirmek için adımlar atması gerektiği", böylece çalışmanın neden olduğu zararları en aza indirecekleri vurgulanmaktadır (2018, s. 7). Örnekte görüldüğü gibi bir şirkete ticari zararlar verilmesi durumunda hem şirket hem de araştırma için çözümler bulmak kolay olmayabilir.

İtibar Zararı/Riski

İnsanların ve kuruluşların onurları ve itibarları konusunda endişeleri olabilir ve araştırmanın bulgularına itiraz edebilirler ya da çalışmada belirtilen bazı hususlarda değişiklikler isteyebilirler (Mella & Gazzola, 2015). Kamusal veya tanınabilir şahıslarla ve kurumlarla yapılan çalışmalar gibi itibar riskinin ortaya çıkabileceği birkaç senaryo olabilir. Bu riskler sözlü alıntılar nedeniyle, onay alınmamış bir şekilde yapılan tanımlamalarla, yanlış tanıtım şeklinden kaynaklanan bireyler, kurumlar, kuruluşlar veya topluluklar için itibar riski veya politik zarar oluşturabilir (Head, 2018).

Katılımcılara feragat etme veya herhangi bir bulguyu ve çıktıyı veto etme hakkı vererek itibar riskini en aza indirmeye çalışırken, akademik özgürlük gibi araştırmanın diğer etik ilkeleri ile çatışmalara neden olabilir (Bussu, Lalani, Pattison, & Marshall, 2020). Araştırmanın doğası gereği, araştırmacıların çoğu lojistik, finansal ve ahlaki destek sağlayan ortaklarla iş birliği yapar. Araştırma bulguları, ortakların finansal destek sağlama amacı, varsayımları, çıkarları veya politikalarıyla uyumlu olmayabilir (Brittain, ve diğerleri, 2020). Bu tür bulgular hayati öneme sahip olabilmekte ve bulguları gizlemenin etik olmadığı düşünülmektedir, fakat bilinçsizce paylaşıldığı takdirde utanç verici sonuçlara yol açabilmekte, itibarları tehlikeye atabilmekte ve çalışma ilişkilerini baltalayabilmektedir. Ayrıca, katılımcılar veya kurumların tercih ettiği sonuçları yayımlamak ve istenmeyen sonuçları yayımlamaktan kaçınmak, araştırmanın güvenilirliğine ve geçerliliğine zarar verebilmektedir. Farrimond'a (2013, s. 146) göre, bu riskleri en aza indirmenin en iyi yollarından biri, anonimlik, gizlilik ve çıktıların yayınlanmasını içeren araştırmaya başlamadan önce "sağlam bir rıza beyanı prosedürü hazırlamaktır". Rıza beyanını şeffaf bir şekilde müzakere etmenin, çalışma sırasında meydana gelen itibar ve diğer risk türlerinden kaçınmak için önemli olduğunu da belirtmek gerekir.

Yalnız, araştırmacının değerleri, etik kurulların reçeteleri ve rıza beyanında yer alan örtük veya açık taahhütlerle çatışabilmektedir. Örnek olarak, bir araştırmada yer alan katılımcılar gizlilik ve anonimlik ilkesine dayanarak güvende hissettikleri durumlarda gerçekleştirdikleri yasa dışı faaliyetlerin detaylarını anlatabilirler. Ancak, araştırmacının değerleri ile çatışması halinde, bu verilen bilgiler etik soruları gündeme getirebilir. Brittain ve arkadaşlarına (2020) göre, böyle durumlarda ortaya çıkan etik muamma, bu konunun zamanla sınırlı olması nedeniyle daha çelişkili hale gelmektedir çünkü hızlı davranmamak geri dönüşü olmayan türlerin yok edilmesi veya habitat kaybı gibi çok kötü sonuçlara yok açabilir.

Yasal Zarar/Risk

Araştırma, katılımcılar için, suç eylemleri veya terörizm gibi konuların araştırılması sırasında ortaya çıkan yasadışı durumlar nedeniyle soruşturulmak, tutuklanmak ve hatta kovuşturulmak gibi ciddi sonuçlar doğurabilmektedir (St John FAV, ve diğerleri, 2016). Bu riskler, görüşmeler sırasında veya bir video kaydı esnasında açıklanabilir ve bu sebeple bazen araştırmada yayımlananlar için katılımcılara dava açabilir (Peters, ve diğerleri, 2020). Bu sonuçların ortaya çıkması yasal boyutlara sahip bazı projelerde oldukça mümkündür ve çoğunlukla gizlilik ve mahremiyet konularının nasıl ele alındığıyla doğrudan ilgilidir. Zorunlu ifşa riskini yöneterek ve anonimliği korumaya dikkat ederek katılımcıları yasal risklerden korumanın çeşitli yolları bulunmaktadır (Farrimond, 2017).

Faydalanamama

Zarar riski meselesine bakıldığında, zararın "araştırmanın fayda sağlayamadığı" şeklindeki boyutunu göz ardı etmek mümkündür (Maglio & Pherali, 2020). Özellikle nitel araştırmalardaki eleştirilere bakıldığında, eğitim bilimlerindeki tarihsel bağlamlar, risk yönetimi ve çağdaş bakış açıları göz önüne alındığında, araştırmacıların proje risklerini ve faydalarını doğru bir şekilde kavramsallaştıramadıklarını; aslında nitel araştırmaların doğası gereği karmaşık olan yapısının yeni riskler ve tehditler oluşturabileceğini kurumsal etik ve inceleme kurullarının dikkate almadığı görülmektedir (Patterson, 2008; Ryen, 2012). Bu etik kurulların, araştırmadan sağlanacak fayda ve araştırmanın getirebileceği riskler hakkındaki görüşlerinin genellikle korumak istedikleri katılımcılardan farklı olması da uluslararası alan yazında tartışılan konulardan bir tanesidir (Ibbett ve Brittain, 2019; Bradley, 2007). Tanımlanan faydalar, kurullar tarafından maddi getiri, parasal, sınıfsal kredi veya alınan hizmetler gibi kazançlar olarak görülebilirken, nitel araştırmacılar sosyal eşitsizliklerin iyileştirilmesi gibi durumları fayda olarak kabul eder (Bradley, 2007).

Araştırmacının ve katılımcıların araştırma sonucundan faydalanamama riskini ortadan kaldırmak için araştırma sonuçlarının hangi noktalarda yarar sağlayacağını araştırma başlamadan önce tespit etmek gerekmektedir. Opsal ve diğerleri (2015, s. 5) yaptıkları çalışmada katılımcıların araştırmaya katılımlarından elde edeceği faydaları belirlemişlerdir. Bu faydalar, öz-yansıtma, kendini anlama durumunda gelişme, kişinin kimliğini yeniden oluşturması/kendini kabul etmesi, bilgi/beceri edinimi, kendini ifade etme, izolasyon duygusunun azalması ve diğerlerine yardım etme duygusu olarak ifade edilmiştir. Bu noktada, "faydalanamama" riskini değerlendirirken, katılımcıların elde edebileceği pek çok fayda olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Zarar Riskini Değerlendirme

Sim'e (2010) göre, zarar riskini değerlendirirken dikkate alınması gereken üç konu olmalıdır. İlk olarak, herhangi bir zararın büyüklüğü ve olasılığı değerlendirilmelidir. Örneğin; görüşmeler sırasında, muhtemel sıkıntı veya belki de olumsuz psikolojik ve duygusal reaksiyonları öngörmek için araştırmaya verilen ilk tepkilere bakılabilir (Favaretto, De Clercq, Gaab, & Elger, 2020). Ayrıca bazı katılımcıların duygularını ve deneyimlerini olumlu bir şekilde birileriyle paylaşmanın faydalarından yararlanmaları mümkündür (Marks & Abdelhalim, 2018). Katılımcıların araştırmada paylaştığı konular, çözülmemiş duygularını ve zor anılarını konuşarak ifade etmek için ilk şansları olabilir (Head, 2018). Bu durumda, farklılaşmamış risk veya zarar değerlendirmesi yararsız olabilir (Sim, 2010). Farklı katılımcı karakterlerini tanımlamak için daha iyi bir yaklaşım olabilir – bazı katılımcıların görüşmeye zayıf bir şekilde tepki vermesi beklenebilir ve diğerleri çalışmadan çoğunlukla fayda sağlayabilir (Maglio & Pherali, 2020).

Zarar riskini değerlendirmede ikinci gereklilik, olası zararları veya riskleri en aza indirgemekle ilgilidir (Alderson & Morrow, 2014). Bu gereklilik, katılımcıların kendilerini rahat hissetmelerini sağlayacak bir yer seçmek veya olası zarar riski hakkındaki görüşleri hakkında katılımcılarla konuşmaları gibi bazı kolay ve sade prosedürlerle gerçekleştirilebilir (Duggan & Bush, 2014).

Son ve üçüncü gereklilik olarak, diğer zarar ve riskler gerekçelendirilmelidir (Sim, 2010). Bir gerekçe, bir araştırmanın olası yararlarına yapılan temyiz şekli olarak görülebilir (Bussu, Lalani, Pattison, & Marshall, 2020). Araştırmadan gelmesi beklenen bilginin değerinin, araştırmanın neden olabileceği zarar veya zarar riskinden daha ağır basıp basmayacağı tartışılabilir (Maglio & Pherali, 2020). Bazı durumlarda, katılımcılar görüşme sürecinde belirli bir sıkıntı yaşamış veya yaşayabilecek olsalar bile, araştırma bu gibi psikolojik durumların yönetimine dair bilgi verebilecek veriler üretirse, örneğin; öznel ampütasyon deneyimi gibi sağlık konularında yapılacak çalışmalara ahlaki olarak izin verilebileceği kabul edilebilir (Sim, 2010). Özellikle, araştırmada yarar sağlayacak çalışmaların 'bilerek zarar vermeme' ilkesine daha ağır bastığı ve bu yüzden, bu çalışmalara izin verilmesinin hayati önem taşıdığı tartışılmaktadır (Velardo & Elliot, 2018). Böyle bir argümanın birtakım niteliklere dayanması gerekmektedir.

Öncelikle, araştırmanın olası yararlarının yalnızca olası zararların üstesinden gelmek olmaması gerektiği, ancak bu "faydalanma" ilkesini büyük bir farkla desteklemesi gerektiği söylenebilir (Favaretto, De Clercq, Gaab, & Elger, 2020). "Bilerek zarar vermeme" ilkesinin

çoğunlukla araştırmacıların yaptıklarına güçlü bir kısıtlama getirdiği kabul edildiğinde, katılımcıların fayda sağlamasını sadece küçük ölçüde destekleyen bir fayda/zarar oranı ile araştırmanın katkısı tartışılamaz (Sim, 2010). Ek olarak, faydaların ve zararların dağılımı da bu konuda önemli olabilir. Bir grup insanın, başka bir gruba bilgi ve fayda sağlamak için belirli risklere maruz kalmasının, adalet değerlendirmesine münhasır olabileceği öne sürülebilir. Üçüncüsü, bu fayda temelli gerekçeyi sadece belirli bir zarar seviyesinde çalışabilmek için etkileyen bir koşul olabilir (Marks & Abdelhalim, 2018). Başka bir deyişle, küçük veya orta düzeyde bir risk veya zarar olabilir ve bu sağladığı bazı faydalar sayesinde haklı görülebilir; ancak, belirli bir eşiği geçmemelidir. Zarar riskinin çok büyük ya da yeterince büyük olması ya da geri dönüşü olmayan bir hasarı temsil etmesi durumunda, çalışmanın herhangi bir potansiyel değere sahip olduğunu doğrulamak mümkün değildir (Welland ve Pugsley, 2002).

Katılımcıların rızası, zarar riski için başka bir gerekçe olarak önerilebilir. Bir zarar riski, katılımcılar tarafından bu zararın niteliği, olasılığı ve sonuçları ile anlaşılırsa - kabul edilirse - o zaman bu riski onaylayan kişilerin özerkliği olarak görülür (Bussu, Lalani, Pattison, & Marshall, 2020). Özerkliğe saygı duymak, sadece akıllıca seçimlere izin vermek değil, aynı zamanda akıllıca olmayan seçimlere de izin vermek anlamına da gelmektedir, bu nedenle, bir kişinin seçimine müdahale etmenin yasal olması ve kendini bilerek bu riske maruz bırakma hakkına müdahale edilemez (Brooks, te Riele, & Maguire, 2014). Ancak, bu argümanda bazı uyarılar bulunmaktadır. İlke olarak araştırmacı, katılımcıların katılım hakkı ve katılımlarının bir araştırmaya dahil olduğu hakkında sağlam bir anlayış kazanmalarını sağlamalıdır (Head, 2018). Anlama kriterinin yeterince yerine getirilmemesi durumunda, bilgilendirilmiş onam hiçbir şey ifade etmez ve gücünü kaybeder (Coady 2005; Smith, 2016). Bilgilendirilmiş onam, zararın haklı olması için gerekli olan bir durumu da oluşturabilir, ancak bu gerekçe yeterli olmayabilir. Rıza gerekliliklerini yerine getirdikten sonra, riski etik olarak meşrulaştırmak için gerekli olan başka gerekçeler ortaya çıkabilir.

Araştırma iştirakçileri için makul bir talep olmasına bağlı olarak zarar riski de haklı çıkarılabilir (Brittain, ve diğerleri, 2020). Araştırmalar önceki bilgilere dayandığından ve araştırmacılar alan yazındaki boşluğu doldurmak için bilgi üretmeye çalıştıklarından, katılımcılara önceki araştırmaların faydalarından yararlanmaları önerilebilir (Linkogle ve Lee-Treweek, 2000). Bu nedenle, araştırma katılımcıları için gelecekte üretilen bilgilere zorunlu katkıda bulunma riski ile katkıda bulunarak yararı geri ödeme yükümlülüğü bulunmaktadır (Simons ve Usher, 2000). Bu argüman yine riski/hasarı bir dereceye kadar haklı gösterebilir.

Sonuç

Bu çalışma, eğitim araştırmalarında ortaya çıkabilecek etik ilkeler hakkındaki gerilimlerin bazılarını incelemeye ve örneklendirmeye, özellikle de zarardan kaçınma ilkesini ve bilgilendirilmiş onamı referans almaya çalışmıştır. “Zarar” kavramını ele almanın tek bir yolu olmadığı ve alt gruplarda araştırma sürecinde ortaya çıkabilecek farklı zararlar açıklanmaya çalışılmıştır. Etik gereksinimler, en yüksek etik standartları sağlamak için birbirlerine ve diğer etik gereksinimlere karşı çatışma içinde olabilir. Araştırmacının etik ikilemler ve sorularla karşılaşabileceği durumlar da olabilir. Bilgilendirilmiş onam sağlanması ile zarar riski azaltılabilir, önlenebilir ve hatta ortadan kaldırılabilir veya diğer ağır ve çelişkili etik gereklilikler karşısında tam tersi durumlar ortaya çıkabilir. Bu nedenle, etik gereklilikleri destekleyen ahlaki ilkelerin mutlak değil, prima facie olduğu ileri sürülmektedir. Ayrıca, bu zararları en aza indirmek ve bilgilendirilmiş onamı sağlamak, araştırmanın sebep olabileceği herhangi bir zararın büyüklüğünü ve olasılığını değerlendirmek gibi zarar riskini öngörmek için bazı önerilerde bulunulmuştur. Ancak, etik görevler çatışırken her öneri tamamen yerine getirilemez, bu yüzden birinin diğerine yol göstermesi için alınan kararlar önem arz etmektedir.

Kaynakça

Alderson, P., & Morrow, V. (2014). *The Ethics of Research with Children and Young People: A Practical Handbook.* London: SAGE.

Banegas, D. L. (2015). A look at ethical issues in action research in Education. *Agentinian journal of applied linguistics, 3*(1), 58-67.

Banegas, D. L., & Castro, L. S. (2015). A look at ethical issues in action research in education. *Argentinian Journal of Applied Linguistics, 3*(1), 58-67.

Beals, R. L. (2005). *Politics of Social Research* (2nd b.). Baltimore: Transaction Books/Aldine.

BERA. (2018). *Ethical Guidelines for Educational Research* . Brisitish Educational Research Association.

Biber, K., & Luker, T. (2016). *Evidence and the archive: Ethics, aesthetics and emotion.* Philadelphia: Routledge.

Bloor, M., Fincham, B., & Sampson, H. (2010). Unprepared for the Worst: Risks of Harm for Qualitative Researchers. *Methodological Innovations Online, 5*(1), 45-55.

Bourke, R., & Loveridge, H. (2014). Exploring informed consent and dissent through children's participation in educational research. *International Journal of Research & Method in Education, 37*(2), 151-165.

Bourke, R., Loveridge, H., O'Neill, J., Erueti, B., & Jamieson, A. (2017). A sociocultural analysis of the ethics of involving children in educational research. *International Journal of Inclusive Education, 21*(3), 259-271.

Bradley, M. (2007). Silenced for their own protection: How the IRB marginalizes those it feigns to protect. *ACME International Journal for Critical Geographies, 6*, 339-349.

Brittain, S., Ibbett, H., Lange, E., Dorward, L., Hoyte, S., Marino, A., . . . Lewis, J. (2020). Ethical considerations when conservation research involves people. *Conservation Biology, 34*(4), 925-933.

Brooks, R., te Riele, K., & Maguire, M. (2014). *Ethics and Educational Research.* London: SAGE.

Burgess, R. G. (1989). Grey areas: Ethical dilemmas in educational ethnography. R. G. Burgess içinde, *The Ethics of Educational Research* (s. 60-76). Falmer Press.

Bussu, S., Lalani, M., Pattison, S., & Marshall, M. (2020). Engaging with care: ethical issues in Participatory Research. *Qualitative Research, 00*(0), 1-19.

Coady, C. (2005). Preface. *Journal of Applied Philosophy, 22*(2), 101-104.

Cronin-Furman, K., & Lake, M. (2018). Ethics abroad: fieldwork in fragile and violent contexts. *PS - Political Science and Politics, 51*, 607-614.

de Laine, M. (2000). *Fieldwork, Participation and Practice: Ethics and Dilemmas in Qualitative Research.* London: Sage.

Dickson, W., & Roethlisberger, F. (2003). *Management and the Worker.* London: Routledge.

Dixon, S., & Quirke, L. (2018). What's the Harm? The Coverage of Ethics and Harm Avoidance in Research Methods Textbooks. *Teaching Sociology, 46*(1), 12-24.

Duggan, C., & Bush, K. (2014). The ethical tipping points of evaluators in conflict zones. *American Journal of Evaluation, 35*(4), 485-506.

Eren, A. (2018). Türk Yükseköğretim Etik Mevzuatının Hukuki Değerlendirmesi. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1*, 1-46.

Farrimond, H. (2013). *Doing Ethical Research.* Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Farrimond, H. R. (2017). Ethics of research. D. Wyse, E. Smith, L. E. Suter, & N. Selwyn içinde, *The BERA/SAGE Handbook of Educational Research.* London, New York: SAGE.

Favaretto, M., De Clercq, E., Gaab, J., & Elger, B. S. (2020). First do no harm: An exploration of researchers' ethics of conduct in Big Data behavioral studies. *PLOS ONE*, 1-23.

Fendler, L. (2016). Ethical implications of validity-vs.-reliability trade-offs in educational research. *Ethics and Education, 11*(2), 214-229.

Guillemin, M., & Heggen, K. (2008). Rapport and respect: Negotiating ethical relations between researcher and participant. *Medicine Health Care and Philosophy, 12*(3), 291-299.

Hammersley, M., & Traianou, A. (2011). Moralism and research ethics: a Machiavellian perspective. *International Journal of Social Research Methodology, 14*(5), 379-390.

Hammersley, M., & Traianou, A. (2012). *British Educational Research Association*. 03 22, 2014 tarihinde http://www.bera.ac.uk/resources/ethics-and-educational-research adresinden alındı

Head, G. (2018). Ethics in educational research: Review boards, ethical issues and researcher development. *European Educational Research Journal*, 1-12.

Ibbett, H., & Brittain, S. (2019). Conservation publications and their provisions to protect research participants. *Conservation Biology, 34*, 80-92.

Kling, S. (2018). Is publishing children's medical information and photographs ethical? *Current Allergy & Clinical Immunology, 31*(1), 41-44.

Lindorff, M. (2010). Ethics, Ethical Human Research and Human Research Ethics Committees. *Australian Universities' Review, 52*(1), 51-59.

Linkogle, S., & Lee-Treweek, H. (2000). *Danger in the field: ethics and risk in social research.* London: Routledge.

Locatelli, R. (2018). Education as a public and common good: reframing the governance of education in a changing context. *Education, research and foresight: working papers*, 1-17.

Lopez-Alvarado, J. (2016). Educational Research: Educational purposes, the nature of knowledge and ethical issues. *International Journal of research and education, 2*(1), 1-5.

Maglio, F., & Pherali, T. (2020). Ethical reflections on children's participation in educational research during humanitarian crises. *Research Ethics, 16*(1-2), 1-19.

Makocho, P. (2019). The Ethical Dimension in Educational Research: A Dilemma? *International Journal of Research and Innovation in Social Science (IJRISS), 3*(8), 183-190.

Marks, M., & Abdelhalim, J. (2018). Introduction: identity, jeopardy and moral dilemmas in conducting research in 'risky' environments. *Contemporary Social Science, 13*(3-4), 305-322.

Mella, P., & Gazzola, P. (2015). Ethics builds reputation. *International Journal of Markets and Business Systems, 1*(1), 38-52.

Nutbrown, C. (2010). Naked by the Pool? Blurring the Image? Ethical Issues in the Portrayal of Young Children in Arts-Based Educational Research. *Qualitative Inquiry, 17*(1), 3-14.

Ogundele, M. O., Gyot, B. D., & Bwoi, G. M. (2016). Towards Resolving Ethical Issues for Enhancing Research Integrity in Nigerian Education. *Journal of multidisciplinary research, 3*(15), 167-171.

Opsal, T., Wolgemuth, J., Cross, J., Kaanta, T., Dickmann, E., Colomer, S., & Erdil-Moody, Z. (2015). "There Are No Known Benefits . . .": Considering the Risk/Benefit Ratio of Qualitative Research. *Qualitative Health Research*, 1-14.

O'Reilly, M., Ponzoni, P., & Dogra, N. (2013). *Research with Children: Theory and Practice.* London: Sage Publications.

Patterson, D. (2008). Research ethics boards as spaces of marginalization: A Canadian story. *Qualitative Inquirt, 14*, 18-27.

Penn, R., & Soothill, K. (2007). Ethical issues in social inquiry: the enemy within? *Qualitative Researcher, 6*.

Perry, J. E. (2011). Managing moral distress: a strategy for resolving ethical dilemmas. *Business Horizons, 54*, 393-397.

Peters, M. A., White, E. J., Besley, T., Locke, K., Redder, B., Novak, R., . . . Sturm, S. (2020). Video ethics in educational research involving children: Literature review and critical discussion. *Educational Philosophy and Theory*, 1-18.

Rachels, J. (1993). *The Elements of Moral Philosophy* (2nd b.). New York: McGraw-Hill.

Richardson, T. (2019). 'Why haven't I got one of those?' A consideration regarding the need to protect non-participant children in early years research. *European Early Childhood Education Research Journal, 27*(1), 5-14.

Ryen, A. (2012). Assessing the risk of being interviewed. J. F. Gubrium, A. B. Marvasti, & K. D. McKinney içinde, *The SAGE handbook of interview research: The complexity of the craft* (s. 477-493). Los Angeles: SAGE.

Sedgwick, P., & Greenwood, N. (2015). Understanding the Hawthorne effect. *BMJ (Online)*, 1-2.

Shawa, L. B. (2017). Ethics in educational research. L. Ramrathan, L. le Grange, & P. Higgs içinde, *Education Studies for Initial Teacher Education* (s. 432-443). Cape Town: Juta.

Sim, J. (2010). Addressing Conflicts in Research Ethics: Consent and Risk of Harm. *Physiotherapy Research International, 15*(2), 80-87.

Simons, H., & Usher, R. (2000). *Situated Ethics in Educational Research.* London: RoutledgeFalmer.

Smith, J. (2016). Reflections on teaching research ethics in education for international postgraduate students in the UK. *Teaching in Higher Education, 21*(1), 94-105.

Standish, P. (2006). Data return: the place of given in educational research. M. McNamee, & D. Bridges (Dü) içinde, *The Ethics of Educational Research.* Oxford: Blackwell.

Stokhof, M. J. (2018). Ethics and morality, principles and practice. *Zeitschrift für Ethik und Moralphilosophie, 1*(2), 1-14.

Tulyakul, P., & Meepring, S. (2020). Ethical Issues of Informed Consent: Students as Participants in Faculty Research. *Global Journal of Health Science, 12*(3), 86-90.

Vanclay, F., Baines, J. T., & Taylor, C. N. (2013). Principles for ethical research involving humans: ethical professional practice in impact assessment Part I. *Impact Assessment and Project Appraisal, 31*(4), 243-253.

Velardo, S., & Elliot, S. (2018). Prioritising doctoral students' wellbeing in qualitative research. *The Qualitative Report, 23*(2), 311-318.

Von Essen, E., Hansen, H. P., Nordström Kallström, H., Peterson, M. N., & Peterson, T. R. (2014). Deconstructing the poaching phenomenon. *British Journal of Criminology, 54*, 632-651.

Welland, T., & Pugsley, L. (2002). *Ethical Dilemmas in Qualitative Research.* Aldershot: Ashgate.